

открыт доступ к участию в разных аспектах жизни общины, они могли проводить вечера, благотворительные концерты, спектакли. Представители научной интеллигенции были заинтересованы в распространении научных идей среди населения и студентов, что давало возможность отобрать способных учеников для обучения за границей и дальнейшей научной деятельности. Положительным было то, что изучение государственного языка давало возможность быть причастными к решению городских проблем и интеграции в государственное и европейское пространство.

Ключевые слова: интеллигенция, просветительско-педагогическая деятельность, образование, немецкая интеллигенция, благотворительность, чтение, лекции, национальная самоидентификация, школы, училища, курсы.

Стаття надійшла до редколегії 24 квітня 2018 року.

Ірина Кузнецова,
ORCID ID 0000-0003-4858-6787
м. Харків

УДК 378.147:796.071.4

ЗМІСТ І СТРУКТУРА ПОНЯТТЯ «ГОТОВНІСТЬ ТРЕНЕРА ЗІ СХІДНИХ ЄДИНОБОРСТВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

У статті розглянуто проблему формування готовності майбутніх тренерів зі східних єдиноборств до професійної діяльності в дитячо-юнацьких спортивних школах. Визначено етапи вивчення цього феномену в психології та педагогіці. Розглянуто вимоги до особистості тренера дитячо-юнацької спортивної школи як фахівця. Виокремлено головні підходи до тлумачення сутності феномену «готовність до професійної діяльності» як: особливої якості особистості; психічного стану особистості; установки особистості на вирішення професійних завдань. Відповідно до першого підходу, було визначено, що «готовність тренера зі східних єдиноборств до професійної діяльності» у дитячо-юнацьких спортивних школах – це цілісне, складне особистісне утворення, інтегративна якість особистості, що поєднує володіння тренером психолого-педагогічними та спортивно-професійними знаннями, вміннями, навичками, мотивацією досягнення високого спортивного результату, професійно важливими якостями, що забезпечують ефективне виконання професійної діяльності. У структурі готовності виділено такі компоненти: змістово-професійний, особистісний, мотиваційний, комунікативний, професійно-діяльнісний.

Ключові слова: готовність, професійна діяльність, східні єдиноборства, дитячо-юнацькі спортивні школи, тренер.

Аналіз сучасних тенденцій у сфері професійно-педагогічної освіти засвідчує зростання вимог до професіоналізму фахівця в галузі фізичного виховання та спорту. Система вищої фізкультурної освіти України поступово стає одним із головних чинників відродження галузі фізичної культури та спорту.

За цих умов професійна готовність педагога-тренера стає одним зі складників державних освітніх стандартів і документів Концепції загальнодержавної програми «Здоров'я 2020: український вимір» на 2012–2020 рр. (2011), Концепції загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012–2016 рр. (2011), Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр. (2012).

У психолого-педагогічній літературі проблема професійної підготовки майбутніх тренерів і вчителів фізичної культури має багатоаспектне теоретико-методологічне висвітлення. Концептуальні засади професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту сформулювали О. Ажиппо, П. Джуринський, Є. Захаріна, Р. Карпюк, Р. Клопов, А. Конох, Є. Приступа, Л. Сущенко, О. Тимошенко, Ж. Холодов, Б. Шиян та ін.

Можна виокремити наукові праці, присвячені формуванню професійної компетентності та готовності педагогів-тренерів із різних видів спорту: легкої атлетики (М. Куліков), футболу (Г. Лисенчук), спортивних ігор (І. Максименко), спортивної аеробіки (Н. Гущина, Т. Лисицька), боксу (П. Лужин, С. Топоров), плавання (Ж. Бережна) та ін.

Наукові дослідження О. Антоненко, Е. Зеєр, І. Зимньої, В. Качалова, Н. Кузьміної, Е. Лузік, Т. Лукіної, О. Петуніна, З. Слєпкань, В. Топаліна, Ю. Шкрєбтія переконують, що головною метою навчання студентів у закладі вищої освіти є формування їх готовності до майбутньої професійної діяльності.

Мета статті полягає в тому, щоб розглянути зміст поняття «готовність тренера зі східних єдиноборств до професійної діяльності» та розкрити його сутність.

Здійснений теоретичний аналіз наукових досліджень засвідчує, що проблема формування готовності майбутніх тренерів зі східних єдиноборств до професійної діяльності в дитячо-юнацьких спортивних школах досі не ставала предметом спеціальних досліджень.

На думку науковців (Г. Кит, А. Линенко, О. Мороз, О. Федик та ін.), професійна готовність майбутнього фахівця характеризується інтегративним станом особистості, яка поєднує оптимальну систему знань, умінь, навичок, потреб, мотивів і здібностей, тобто те, що охоплює професійні якості фахівця та його ставлення до діяльності.

Згідно з дослідженнями А. Ліненко, перший етап вивчення цього феномену припадає на кінець ХІХ – початок ХХ ст. і пов'язаний із вивченням психічних процесів людини [4]. У цей період сформувалося розуміння готовності як установки (Д. Узнадзе). Другий етап розв'язання проблеми «готовності» зумовлено інтенсивним вивченням нейрофізіологічних механізмів регуляції та саморегуляції поведінки людини. Третій етап пов'язано з дослідженнями в галузі теорії діяльності (середина ХХ ст.), коли психологічну готовність почали вивчати в контексті когнітивної концепції діяльності людини на рівні психофізіологічних механізмів (потреба, мотив, установка). Значний внесок у вивчення цих аспектів проблеми готовності було зроблено О. Бодальовим, Л. Божович, О. Леонтьєвим, М. Левітовим, Б. Тепловим та ін.

Попри значну кількість досліджень цієї проблеми, у науковій літературі поняття «готовність» обґрунтовано неоднозначно, а саме як: передумова цілеспрямованої діяльності; особистісна якість, сформованість якої забезпечує успішне виконання професійних функцій; психічний стан; активний стан особистості; вибіркова активність організму, що налаштовує людину на подальшу діяльність; особистісне структурне утворення; передумова і регулятор діяльності тощо.

Для визначення сутності поняття «готовність» у контексті професійної діяльності тренера зі східних єдиноборств до діяльності у спортивних освітніх закладах доцільно розглянути вимоги до особистості тренера, як фахівця. До спортивних освітніх закладів також належать дитячо-юнацькі спортивні школи (ДЮСШ).

Згідно з положенням «Про дитячо-юнацьку спортивну школу», затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 р. № 993, тренером-викладачем ДЮСШ має бути особа з високими моральними якостями, яка має базову вищу освіту за спеціальністю «Фізичне виховання і спорт», належний рівень професійної підготовки, здійснює освітньо-тренувальну та спортивну діяльність, забезпечує її результативність та якість, фізичний і психічний стан здоров'я якої дає змогу виконувати професійні обов'язки в ДЮСШ.

Тренери-викладачі, які залучені до діяльності ДЮСШ, зобов'язані: виконувати освітньо-тренувальні плани та програми; передавати знання, формувати вміння та навички з різних напрямів освітньо-тренувальної та спортивної діяльності, відповідно до індивідуальних

можливостей, інтересів, нахилів, здібностей спортсменів; сприяти розвитку інтелектуальних і творчих здібностей, фізичних якостей відповідно до задатків і запитів вихованців, а також збереженню здоров'я; визначати мету та конкретні завдання тренування і розвитку вихованців, обирати адекватні засоби їх реалізації; здійснювати контроль за дотриманням вихованцями моральних, етичних норм поведінки, вимог інших документів, що регламентують організацію освітньо-тренувального процесу; дотримуватись етики, поважати гідність вихованців, захищати від будь-яких форм фізичного, психічного насильства; враховувати інтереси та потреби вихованців, пропагувати здоровий спосіб життя, не допускати до занять вихованців, які не пройшли регулярні методичні обстеження; постійно підвищувати професійний рівень і загальну культуру; вести документацію, пов'язану з виконанням посадових обов'язків (журнали, плани діяльності тощо); особистим прикладом і настановами сприяти вихованню поваги до державної символіки, принципів загальнолюдської моралі; щорічно проходити медичні обстеження; дотримуватись вимог статуту ДЮСШ, виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку та посадові обов'язки; брати участь у діяльності тренерської ради ДЮСШ.

Професійна діяльність тренера має складну структуру. Відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики, ця діяльність передбачає: наявність високого рівня знань у галузі біологічних і психологічних процесів, що відбуваються в період активного зростання та фізичного розвитку юного спортсмена; володіння засобами, методами і формами педагогічного і тренувального впливу; наявність високої фізичної та спортивно-технічної підготовки; наявністю розвинених педагогічних здібностей, сформованості певних рис та якостей особистості, що комплексно забезпечують готовність тренера до здійснення професійної діяльності.

У Психологічному словнику поняття «готовність до дії» розглядають за такими аспектами: озброєність особистості необхідними для успішного виконання дії знаннями, вміннями та навичками і як згода на виконання будь-яких дій [6, с. 112].

У психологічній літературі розглянуто конкретні форми готовності: «установка» особистості (Д. Узнадзе); «передстартовий стан» (М. Левітов); «готовність до виконання бойового завдання» (М. Дьяченко, Л. Кандибович, А. Столяренко); «мобілізація готовності в спорті» (Ф. Генів, А. Пуні).

Серед широкого кола наукових праць, присвячених вивченню поняття «готовність», можна виокремити існування трьох головних узагальнюючих підходів: 1) історичний розподіл, запропонований І. Гавриш; 2) функціональний і особистісний підходи, виділені М. Дьяченко, Л. Кандибовичем; 3) розподіл досліджень за трьома площинами, запропонований А. Деркачем.

Так, Є. Клімов визначає готовність, як первинну, фундаментальну вихідну умову успішного виконання діяльності будь-якої складності. Категорію готовності активно досліджують у зв'язку зі співвіднесенням її з процесом формування та становлення майбутніх фахівців для різних галузей професійної діяльності [2]. Зокрема, В. Уліч зазначає, що готовність представляє міру мобілізації внутрішніх ресурсів людини з метою більш ефективного розв'язання певних завдань [8], а А. Линенко визначає готовність як цілісне стійке утворення, що мобілізує особистість на включення в професійну діяльність [4]. Так, М. Туркіна характеризує готовність як здатність і прагнення здійснювати будь-яку діяльність, наявність певної системи знань, умінь та навичок, вольових якостей, а також професійних якостей особистості [7], а М. Левченко вважає, що готовність до отримання освітніх послуг і професійної діяльності має дві сторони: психологічну готовність та підготовленість. Більшість радянських науковців обґрунтовують «готовність» як особливий, оптимальний тимчасовий психічний стан (В. Алаторцев, А. Ганюшкін, Н. Левітов, А. Пуні, Ю. Юрасов та ін.).

У працях М. Дьяченка, Л. Кандибовича, А. Ростунова, В. Пономаренка «готовність» визначено як активно-дійовий психічний стан, передумову цілеспрямованої діяльності,

її регуляції, стійкості, ефективності, що допомагає успішно виконувати обов'язки, правильно використовувати знання, досвід, особистісні якості, зберігати спокій, самоконтроль і перебудовувати активність у разі вияву непередбачених перешкод. Її структурними компонентами є: *мотиваційний* (відповідальність, почуття обов'язку); *орієнтаційний* (знання про умови діяльності); *вольовий* (самоконтроль, мобілізація); *оціновальний* (самооцінювання самопідготовленість).

До внутрішніх і зовнішніх умов, що впливають на готовність, належать: зміст завдань, труднощі в їх розв'язанні, новизна, обставини діяльності, мотивація, оцінювання імовірності досягнення та власної підготовленості, попередні нервово-психічні стани і стани здоров'я, особистий досвід мобілізації сил під час розв'язання завдань, уміння контролювати і регулювати рівень власного стану готовності.

Поняття «готовність», на думку С. Максименка, є цілеспрямованим вираженням особистості, що охоплює її переконання, погляди, мотиви, почуття, вольові та інтелектуальні якості, знання, навички, вміння, установки [5]. Такої готовності досягають у процесі моральної, психологічної та професійної підготовки. Вона є результатом різнобічного розвитку особистості з урахуванням вимог, зумовлених особливостями професійної діяльності.

Визначення готовності до діяльності не може обмежуватися характеристиками досвідченості, майстерності, продуктивності діяльності. Не менш важливим під час оцінювання готовності визначити внутрішні сили особистості, її потенціали та резерви, суттєві для підвищення продуктивності професійної діяльності в майбутньому. Готовність передбачає наявність певних знань, умінь і навичок, готовність до подолання перешкод, які виникають у процесі дії, приписування особистісного сенсу виконуваних дії.

Аналіз психолого-педагогічної літератури засвідчує, що науковці виокремлюють різні види готовності людини до діяльності залежно від предмета дослідження та специфіки діяльності.

Готовність як особлива якість особистості є складним психічним утворенням і містить компоненти, достатня розвиненість, вияв і цілісність яких є показниками високого рівня професійної психологічної підготовки спеціаліста до професійної діяльності, її активності, самостійності та творчості.

Готовність як психічний стан особистості – це внутрішня налаштованість на певну поведінку під час виконання освітніх і професійних завдань, настанова на активні та доцільні дії. Становлення та формування стану готовності («настрою») визначено розумінням професійних завдань, усвідомленням відповідальності, бажанням досягти успіху тощо.

Готовність до професійної діяльності розуміють як інтегральну якість, що визначає установку особистості на розв'язання професійних завдань за конкретної ситуації.

Професійна готовність фахівців з фізичної культури і спорту, зокрема тренерів, до професійної діяльності, на думку О. Долгової, передбачає наявність системи *загальних* і *спеціальних* психолого-педагогічних знань і вмінь, необхідних для ефективного здійснення освітньо-виховної діяльності; сформованого цілісного професійного мислення і свідомість, що зумовлюють успішність творчої професійно-педагогічної діяльності [1, с. 32].

Так, І. Косміна наголошує, що професійна готовність тренера зі спорту – це «комплекс індивідуально-психологічних особливостей особистості та готовності тренера як суб'єкта педагогічної дії структурувати наукові і практичні знання з метою ефективної організації тренувального процесу спортивного колективу для успішного розв'язання поставлених завдань» [3, с. 15].

Поняття «професійна готовність тренера» А. Якімов визначає як комплексну характеристику особистості, що поєднує професійні, комунікативні та особистісні якості особистості тренера і дає змогу досягати якісних результатів у професійній діяльності [9, с. 94]. Структуру професійної готовності тренера, на думку автора, мають *професійно-діяльнісний*, *комунікативний* і *особистісний* компоненти, кожному з яких відповідають певні компетенції та професійно-особистісні властивості, базові для певної компетенції.

Ми погоджуємось з Є. Коргаполовим, який зазначає, що професійну готовність педагога-тренера зі спорту можна досліджувати на таких рівнях: *особистісному*, як вияв індивідуально-особистісних якостей, що зумовлено характером майбутньої діяльності; *функціональному*, що представляє її як тимчасову готовність і працездатність, передстартову активізацію психічних функцій, уміння мобілізувати необхідні фізичні та психічні ресурси для реалізації діяльності; *особистісно-діяльнісному*, що визначає готовність як цілісний вияв усіх сторін особистості, надає можливість ефективно виконувати власні функції.

У процесі визначення сутності та змісту поняття «готовність» тренера до професійної діяльності необхідно враховувати специфіку відповідного виду спорту.

Тренер зі східних єдиноборств повинен мати різнобічну підготовку з метою ефективної організації та проведення тренування. У цьому контексті важливо наголосити, що тренер – це педагог, який має володіти: а) *змістом предмета* (наприклад, технікою і тактикою кікбоксингу, тхеквондо, карате, дзюдо тощо); б) *послідовністю освітніх прийомів*; в) *методикою навчання і тренування*; г) *методикою педагогічного контролю та корекції становлення майстерності*, щоб мати здатність навчати культурі руху, необхідно самому досконало опанувати цими рухами і виконувати їх відповідно до змін ситуації; д) *володіти знаннями з вікової психології та психофізіології*; е) *оволодіти методикою розвитку мотивації та стимулювання до активної діяльності в цій галузі*. Основою формування високої спортивної майстерності східних єдиноборств є правильне вивчення *техніки і тактики*. Тактична майстерність залежить від рівня володіння технікою певного східного єдиноборства, а також правильності та міцності засвоєння навичок виконання технічних дій. З огляду на це, в основу функціонування східних єдиноборств як засобів фізичної культури і спорту, покладено технічну підготовку й тактику використання цієї техніки. Чим більшим обсягом техніки володіє спортсмен, тим він є більш адаптованим до ситуацій, які виникають під час поєдинку.

На заняттях освітній процес організовує і здійснює педагог-тренер. Для забезпечення для учнів можливості займатися обраним видом фізкультурно-спортивної діяльності та досягнення ними високих спортивних результатів, педагог-тренер повинен мати не лише високий рівень професійної майстерності, як спортсмен, а й володіти арсеналом педагогічних (дидактичних) положень, на яких буде ґрунтуватися освітньо-тренувальний процес.

Отже, зміст професійної готовності тренера зі східних єдиноборств передбачає: систему психолого-педагогічних і спортивно-професійних знань, умінь і навичок; мотивацію досягнення високого спортивного результату; професійно важливі якості особистості тренера.

Наведені визначення дають змогу уточнити зміст поняття «готовність тренера зі східних єдиноборств до професійної діяльності» в дитячо-юнацьких спортивних школах як цілісне, складне особистісне утворення, інтегративна якість особистості тренера, що поєднує володіння психолого-педагогічними та спортивно-професійними знаннями, уміннями, навичками, а також мотивацію досягнення високого спортивного результату, професійно важливих якостей, які комплексно забезпечують ефективне виконання професійної діяльності.

Це визначення надає можливість визначити в структурі готовності майбутніх тренерів зі східних єдиноборств до професійної діяльності в дитячо-юнацьких спортивних школах такі компоненти: змістово-професійний, особистісний, мотиваційний, комунікативний, професійно-діяльнісний.

Таким чином, з урахуванням складності поняття «готовність тренера зі східних єдиноборств до професійної діяльності» вважаємо, що для формування цього поняття у майбутніх тренерів необхідно створювати певні педагогічні умови в освітньому процесі закладу вищої освіти.

Використані літературні джерела

1. Долгова Е. В. Педагогические условия формирования профессиональной компетентности студентов АФК: на примере специализации гребной спорт : дис. ... канд. пед. наук / Е. В. Долгова. – М., 2001. – 135 с.

2. Климов Е. А. Психология профессионала / Е. А. Климов. – М. : Ин-т практ. психологии ; Воронеж : НПО «МО-ДЭК», 1996 – 400 с.
3. Космина И. П. Профессионализм деятельности преподавателя спортивно-педагогической кафедры ВУЗА физической культуры : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / И. П. Космина. – М., 1993. – 22 с.
4. Линенко А. Ф. Готовність майбутніх учителів до педагогічної діяльності / А. Ф. Линенко // Педагогіка і психологія. – 1995. – № 1. – С. 125–132.
5. Максименко С. Д. Технологія спілкування (комунікативна компетентність учителя: сутність і шляхи формування) / С. Д. Максименко, М. М. Заброцький. – Київ : Главник, 2005. – 112 с. – (Серія «Психол. інструментарій»).
6. Психология: словарь / под ред. А. В. Петровского и М. Г. Ярошевского. – М. : Педагогика, 1990. – 458 с.
7. Туркина М. А. Профессиональная компетентность субъектов деятельности и основы ее совершенствования / М. А. Туркина, М. В. Гулагова // Образование в XXI веке : материалы Всерос. научной заочной конф. – Тверь : Буквица, 2003.
8. Уліч В. Л. Педагогічні умови формування готовності майбутніх офіцерів до управлінської діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / В. Л. Уліч. – Хмельницький, 2007. – 26 с.
9. Якимов А. М. Основы тренерского мастерства : учеб. пособ. для высш. учеб. заведений физ. культуры / А. М. Якимов. – М. : Тера-Спорт, 2003. – 176 с.

References

1. Dolgova, E. V. (2001). *Pedagogicheskie usloviya formirovaniya professionalnoj kompetentnosti studentov AFK: na primere specializacii grebnoj sport [Pedagogical conditions for the formation of professional competence of students of the AFC: on the example of the specialization of rowing]*. Moscow [in Russian].
2. Klimov, E. A. (1996). *Psihologija professionala [Psychology of the professional]*. Moscow; Voronezh [in Russian].
3. Kosmina, I. P. (1993). *Professionalizm dejatel'nosti prepodavatelja sportivno-pedagogicheskoi kafedry VUZA fizicheskoi kultury [Professionalism of the teacher of the sports and pedagogical department of the VUZA physical culture]*. Moscow [in Russian].
4. Linenko, A. F. (1995). *Gotovnist' majbutnih uchiteliv do pedagogichnoi dijalnosti [The readiness of future teachers for pedagogical activities]*. *Pedagogika i psihologija - Pedagogics and psychology*. 1, 125-132 [in Ukrainian].
5. Maksimenko, S. D. (2005). *Tehnologija spil'kuvannja (komunikativna kompetentnist' uchitelja: sutnist' i shljahi formuvannja) [Technology of communication (the communicative competence of the teacher: the essence and ways of formation)]*. Kyiv: Glavnik [in Ukrainian].
6. *Psihologija: slovar [Psychology: dictionary]*. (1990). A. V. Petrovskiy, M. G. Jaroshevskiy (Ed.). Moscow: Pedagogika [in Russian].
7. Turkina, M. A. (2003). *Professionalnaja kompetentnost' subektov dejatel'nosti i osnovy ee sovershenstvovanija [Professional competence of the subjects of activity and the basis for its perfection]*. *Obrazovanie v XXI veke - Education in the twenty-first century*. Tver: Bukvica [in Russian].
8. Ulich, V. L. (2007). *Pedagogichni umovi formuvannja gotovnosti majbutnix oficeriv do upravlinckoi dijalnosti [The Conceptual Approaches to Fooping Up the Future of the Future of Occupations for the Promotion of Work]*. Khmelnytskyi [in Ukrainian].
9. Jakimov, A. M. (2003). *Osnovy trenerskogo masterstva : ucheb. posob. dlja vyssh. ucheb. zavedenij fiz. kultury [The basics of coaching mastery: study way for high school studying Institution Phys. Culture]*. Moscow: Tera-Sport [in Russian].

Kuznetsova Iryna,
Kharkiv, Ukraine

Content and structure of the concept "readiness of the coach of Eastern martial art to professional work"

In the article, the author considers the problem of formation of readiness of future coaches of Eastern martial art in professional work at children's-youthful sports schools. The phases of studying of this phenomenon in psychology and pedagogics are determined. Requirements to the person of the coach of children's-youthful sports school as specialist are considered. The main approaches to interpretation of substance of the phenomenon "readiness to professional work" is allocated: as specific quality of the person; as psychological condition of the person; as the installation of the person to the decision of professional tasks. Following the first of approaches, it was determined that "readiness of the coach in Eastern martial art in professional difficult personal formation, integrated ability of the person who combines possessions by the coach by psychologist-pedagogical and sports-professional knowledge, abilities, skills, motivation of achievement of high sports result, professionally important qualities supplying effective performance of professional work". In the structure of readiness following components are allocated: interesting-professional, personal, motivational, communicative, professionally-action.

An analysis of the current trends in the field of vocational and pedagogical education testifies to the growing demand for the professionalism of a specialist in the field of physical education and sports. The system of higher physical education of Ukraine is gradually becoming one of the main factors of revival of the field of physical culture and sports. Consequently, given the complexity of the concept of "the readiness of a coach from eastern unions to professional activity", we believe that for the formation of this concept, future educators need to create certain pedagogical conditions in the educational process of higher education institutions.

Key words: *readiness, professional work, Eastern martial art, children's-youthful sports schools, coach.*

Кузнецова Ирина,
г. Харьков

Содержание и структура понятия «готовность тренера по восточным единоборствам к профессиональной деятельности»

В статье рассмотрена проблема формирования готовности будущих тренеров по восточным единоборствам к профессиональной деятельности в детско-юношеских спортивных школах. Определены этапы изучения данного феномена в психологии и педагогике. Рассмотрены требования к личности тренера детско-юношеской спортивной школы как к специалисту. Выделены основные подходы к определению сущности феномена «готовность к профессиональной деятельности»: как особое качество личности; как психическое состояние личности; как установка личности на решение профессиональных задач. Придерживаясь первого подхода, было определено, что «готовность тренера по восточным единоборствам к профессиональной деятельности» в детско-юношеских спортивных школах – это целостное, сложное, личностное образование, интегративное качество личности тренера, которое объединяет владение психолого-педагогическими и спортивно-профессиональными знаниями, умениями, навыками, наличие мотивации достижения высокого спортивного результата, профессионально важные качества, что в совокупности обеспечивает эффективное выполнение профессиональной деятельности. В структуре готовности выделены такие

компоненты: содержательно-профессиональный, личностный, мотивационный, коммуникативный, профессионально-деятельностный.

Ключевые слова: *готовность, профессиональная деятельность, восточные единоборства, детско-юношеские спортивные школы, тренер.*

Стаття надійшла до редколегії 7 травня 2018 року.

Олена Федоренко,
ORCID ID 0000-0003-4948-9524
м. Харків

УДК 378.377:37.014

ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЮРИСТА

Стаття присвячена проблемі професійної компетентності юристів. На засадах аналізу наукових праць розглянуто сутність поняття «професійна компетентність юриста» та її змістові компоненти. Виокремлено компетентності, що є складниками професійної компетентності юриста: змістовий (система юридичних знань з різних галузей права, умінь їх застосовувати в різних ситуаціях професійної діяльності), особистісний (професійно важливі якості), мотиваційний (професійна мотивація), комунікативний (вміння та навички ефективної комунікації з різними категоріями осіб). Цілеспрямоване формування зазначених компонентів професійної компетентності в процесі фахової підготовки сприятиме підвищенню рівня у майбутніх фахівців-юристів.

Ключові слова: *професійна компетентність, компоненти, юристи, особистість.*

Проблема формування професійної компетентності майбутніх юристів зумовлює необхідність пошуку способів удосконалення фахової підготовки на засадах упровадження нових підходів і сучасних технологій в освітній простір закладів вищої освіти.

Особливості, характеристики та специфіка професійної діяльності юристів було досліджено в працях таких учених, як В. Васильєв, Н. Євдокимова, А. Жалинський, І. Івашкевич, В. Романов, М. Сілкін, О. Столяренко, Ю. Чуфаровський та ін.

Юридичну діяльність здійснюють з метою застосування правових норм, забезпечення прав і свобод людини, зміцнення законності та правопорядку в суспільстві відповідно до юридичного статусу державних органів і установ та повноваження їх посадових осіб. Юридична діяльність є особливим видом соціальної діяльності в правовій сфері, однак її не можна ототожнювати з правовою діяльністю, оскільки остання є ширшою за змістом. Компонентами цієї діяльності, окрім правозастосовуваної та правозахисної, є також правотворча діяльність уповноважених органів держави зі створення норм права.

Аналіз наукових публікацій дає змогу дійти висновку, що професійну діяльність юриста супроводжує виконання різних дій: спілкування з громадянами, які звернулися за допомогою; юридичне консультування; профілактична бесіда; адміністративний аналіз правопорушення; опитування, допит, очна ставка тощо в процесі проведення розшукувальних операцій. У кожній із наведених дій відображено особливості професійної діяльності юриста.

Мета статті полягає в тому, щоб розкрити зміст професійної компетентності юристів.

З огляду на різнобічний характер професійної діяльності юриста, на думку І. Івашкевич, його професійна компетентність охоплює такі компоненти: 1) *мотиваційно-цільовий*; 2) *когнітивний*; 3) *соціальний*; 4) *аксіологічний*; 5) *аутопсихологічний* [2].